

N.F.S. Grundtvigs tale i Folketinget om undervisningsministeren

Taler

Nikolai Frederik Severin
Grundtvig
Medlem af Folketinget

Dato

16. januar 1857

Sted

Christiansborg

Ja, det er ikke første Gang, jeg her udtaler min simple Grundsætning i Henseende til Skolebøger, nemlig den, at det er, som vi Alle vide, ikke Bøger, der gjøre Folk, men at det er Folk, der gjøre Bøger, og man skulde jo troe, at dette var en saa indlysende Sandhed, at den knap behøvede at siges; men jeg har dog fundet, at hvor ofte denne Sandhed end er bleven fremsat, saa har den dog endnu ikke gjort sin Virkning, og derfor maa jeg nødvendigviis gribe enhver Leilighed til at gjentage den, for derved, om muligt, at gjøre en Ende paa al Trætte om Skolebøger som Hovedsagen i en Skole. Dette er jo Aarsagen til alle Forskrifter om eneberettigede Skolebøger, ligesom Grunden til alle Trætter om, hvad for Bøger der skal læses og læres. Grunden dertil er jo, at man har indbildt sig, og man er endnu idetmindste ikke rigtig kommen bort fra denne Indbildning, at Skolebøgerne dog egentlig ere det, som giver Skolen sit Præg, sit Værd og sit Uværd; det er Skolebøgerne, som baade skulle sætte Skolemesterne i Vor og sætte Himmel og Jord i det rette Lys, og saa oven i Kjøbet sætte Hoved paa Børnene og gode Øine, for at de kunne see det Altsammen i sit rette Lys; thi naar man kommer bort fra denne Indbildning, da kan man aldrig lægge Vægt paa, hvad det er for Bøger, der bruges i Skolerne. Paa den anden Side indseer jeg imidlertid godt, og det er egentligt for at sige det, at jeg bad om Ordet, at saalænge som Provster og Biskopper skulle raade for Folkeskolerne, saalænge kan man skifte Bøger, saa meget man vil, og Følges vil dog blive den, at Folkeskolerne aldrig blive til Noget, som er værd at nævne. Det er klart, at det, man i Skolerne skal søge at udvikle, det er Livet; men da det i Almindelighed er Tilfældet, at man tænker paa Landemoderne: Liv har man Nok af, Folk leve meget for gjerne og for rask, saa følger deraf, at det slet ikke bliver Livet, som man i Skolerne skal see paa, man at man hellere skal see paa, at man kan faae Folk til at døe bedre, end de have levet. Den sædvanlige Tankegang paa Landemoderne, saavidt jeg har kunnet sporet den, er i Virkeligheden ogsaa den,

at vi have Folk nok, og at det ikke kommer an derpaa; men hvad det derimod kommer an paa, det er ordentlige Kirkegængere og Tiendeydere, og naar Skolerne kunde bidrage noget Ordentligt til at skaffe os dem, saa havde de opnaaet deres Bestemmelse. Jeg skjønner virkelig paa, at den høitærede Cultusminister baade har tilstaaet den lille Frihed til at vælge mellem et Par Skolebøger, og ogsaa paa, hvad han ellers har gjort til et mere levende og friere Røre i Skolerne; men jeg maa sige, at jeg ganske vist troer, at hans Erfaring vil lære ham Dag for Dag, at der dog ikke derved udrettes Synderligt, saalænge han ikke tør frigjøre sig fra Landemodernes indflydelsesrige Raad i Henseende til hvad der angaaer Folkeskolerne.

At jeg virkelig skulde blive saaledes misforstaaet, som om jeg meente, at Lærerne skulde alene gjøre al den Støi, som nu alle Børnene ere om at gjøre ved den indbyrdes Underviisning, det vil jeg dog ikke troe; i det Ringeste troer jeg ikke, at den ærede Rigsdagsmand for Nykjøbing (Monrad) kan have misforstaaet mig saa forskrækkeligt, og heller ikke troer jeg, at jeg burde have nogen Frygt for at blive misforstaaet saaledes; thi det kunde jo kun skee derved, at der hos Folk, der hørte mine Udtalelser, var en saa aldeles aandelig død Forestilling baade om Livet og om Skolen, at de aldeles ikke kunde tænke sig nogen Rørelse eller Bevægelse, uden at den skulde skee med Kroppen. Jeg skal derfor ikke indlade mig videre derpaa, men dog med et Par Ord yttre min store Forundring over, at den ærede Rigsdagsmand for Odense Amts 3die Valgkreds (C. E. Møller) erklærede, at en fuldkommen Frihed med Lærebøger slet ikke gik an deels for Skolemesterens og deels for Præstens Skyld, som jo dog ikke kunde være forpligtet til at sætte sig ind i alle de Lærebygninger, som Folk, der skrive Lærebøger, kunde faae i Sinde at bygge op. Jeg seer altsaa, at han endnu staaer i den Formening, at det er Lærebøgerne, hvorom det gjælder, og at Skolemesteren og Præsten forsaavidt kun ere et Anhang til Bøgerne, saa at der ikke er nogen anden Maade at undervise paa end at høre hvert Barn i sin Lectie, om han ogsaa har lært den, og saa kan jeg godt begribe, at det vilde være ganske urimeligt, om man da skulde have 10 Lærebøger og være nødt til at høre hvert Barn i sin; det kan jeg godt forstaae, men hvad jeg ikke kan forstaae, det er, at Nogen endnu kan være naiv nok til at tænke og sige det.

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/grundtvigs-tale-i-folketinget-om-undervisningsministeren>